

انجمن علمی حقوق اساسی ایران
Iranian Association of Constitutional Law

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه همایش ملی قانون اساسی و دولت مشروطه در ایران

قسمت نخست. مراسم افتتاحیه

۸:۳۰ الی ۱۰:۰۰

عنوان	زمان
آیاتی از کلام الله مجید	۳ دقیقه
سرود جمهوری اسلامی ایران	۲ دقیقه
دکتر محمدرضا پورمحمدی ریاست محترم دانشگاه تبریز	۵ دقیقه
حجه الاسلام والمسلمین دکتر آل هاشم امام جمعه تبریز و نماینده محترم ولی فقیه در استان آذربایجان شرقی	۱۰ دقیقه
دکتر مجید خدابخش استاندار آذربایجان شرقی	۱۰ دقیقه
دکتر رجب ایزدی ریاست دانشکده حقوق و علوم اجتماعی دانشگاه تبریز	۵ دقیقه
دکتر محمد مظهری دبیر علمی همایش	۵ دقیقه
آیت الله دکتر هاشم زاده هریسی نماینده آذربایجان شرقی در مجلس خبرگان رهبری	۱۵ دقیقه
دکتر اشرف بروجردی رییس سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران	۱۵ دقیقه
نماهنگ درآمدی بر انقلاب مشروطه	۵ دقیقه
پذیرایی	۲۰ دقیقه

قسمت دوم. سخنرانی های علمی

۱۰:۰۰ الی ۱۲:۰۰

سخنران ویژه انجمن علمی حقوق اساسی ایران	۴۵ دقیقه
دکتر داوود فیرحی استاد دانشگاه تهران	۳۰ دقیقه
دکتر علی اکبر گرجی ازندریانی رییس انجمن علمی حقوق اساسی ایران	۱۰ دقیقه
دکتر سیدمحمد قاری سیدفاطمی استاد دانشگاه شهید بهشتی	۱۰ دقیقه
دکتر محمدجواد ارسطا استاد پردیس فارابی دانشگاه تهران	۱۰ دقیقه
دکتر حسین رحمت‌اللهی استاد پردیس فارابی دانشگاه تهران	۱۰ دقیقه

نهار و نماز

۱۲:۰۰ الی ۱۳:۳۰

قسمت سوم. پنل های علمی

۱۳:۳۰ الی ۱۶:۳۰

پنل اول مبانی نظری مشروطیت

آمفی تئاتر شماره ۳ دانشکده علوم انسانی

هیات ریسه پنل	
دکتر علی اکبر گرجی ازندیانی، دکتر داوود فیروزی، دکتر محمدجواد ارسطو، دکتر بیژن عباسی، دکتر حسین رحمت‌اللهی	
عنوان مقاله	سخنران(ان)
تقنین فقیه از دیدگاه مرحوم نائینی	محمد جواد ارسطو
حاکمیت قانون و پیامدهای حقوقی انقلاب مشروطه	فریبرز ارغوانی پیرسلامی محمد شفیعی
قانون اساسی مشروطه و میزان توجه به شاخصه‌های حکمرانی مطلوب	علی باقری دولت‌آبادی فرج‌اله زارعیان جهرمی
بررسی تطبیقی مفهوم تقنین؛ در پرتو نظریه مشروطه مشروع و نظریه ولایت مطلقه فقیه	مهناز بیات کمیتکی مهدی حسن زاده خانمیری
نهیض مشروطه سرآغاز عصر قانونگذاری و حاکمیت قانون در ایران	فریور خلیلی شجاعی هانیه فرکیش
راه حل چالش نظری مفهوم قانون با شریعت از منظر رویکرد راه سوم (رویکرد سازگاری)	رضا خراسانی منصور میراحمدی عظیم متین
جایگاه دموکراسی محلی در قانون اساسی و دولت مشروطه	عباد روحی علی اصغر علیزاده جواد پورعلی اکبر
قانون اساسی مشروطه: تنظیم قدرت و تفکیک قوا	ناصر رهبر فرش‌پیرا مهران مولوی
مفهوم قانون از دیدگاه ثقه الاسلام تبریزی	سید ناصر سلطانی
ترقی خواهی ایرانی و خوانش تاریخی از مفهوم قانون اساسی در عصر پیشا مشروطه	محمد سلماسی‌زاده
تاملی بر مبانی فکری دولت‌گرایی و ضد دولت‌گرایی در اندیشه روشنفکران عصر مشروطه	محمدتقی قزلسفلی نگین نوریان دهکردی
مشروطه ایرانی، قانون اساسی و نظریه دولت	علی اکبر گرجی ازندیانی
قانونیت و مشروعیت در تحول تقنینی نظام مشروطیت ایران؛ تعارض یا تعامل؟	ناصرعلی منصوریان
گزارشی از ذهنیت مشروطه خواهان ایرانی نسبت به پدیده قدرت	احسان آقامحمدآقایی
دوگانه اسلامیت و قانونیت در آراء روشنفکران عصر مشروطه	حسین بیات
تئوری تئوکراسی و قانون اساسی مشروطیت	محسن افتخاری
تأملی در انتقادات حقوقی نویسنده فرمان مشروطیت بر تشکیل مجلس مؤسسان دوم	احسان اکبری
مشروطه استمراری از فرمان مشروطیت تا سقوط قاجار (۱۲۸۵ تا ۱۳۰۴ ه. ش)	محمد شریف شاهی
دین، قانون و حکومت در اندیشه مشروطه مشروع	ابوالفضل ذکائی
تأملی بر نظریه دولت در عصر مشروطه	مریم رستمی
دولت مشروطه و مشروطه ایرانی	یاور شعبانی زهرا پیراسته‌فر
استعمار، سیاست و دنیای اسلام در عصر مشروطیت	مرتضی شیروودی
دستاویزها و دستاوردهای جنبش مشروطیت	رسول عبداللهی

امید عندلیب فیروزآبادی	جستاری پیرامون مبانی فقهاتی و عرفی مشروطیت در اندیشه میرزای نائینی
رسول قرآن خوان کبری طالبزاده	نگرشی به مفهوم حاکمیت در قانون اساسی مشروطه ایران
محمد محسنی‌راد	بررسی فلسفه سیاسی جان لاک و میرزای نائینی
مهران مولوی	مشروطه ایرانی و نظریه دولت
پیروز هاشم پور	بررسی و تحلیل فهم واقعی نهضت مشروطه خواهی ایرانیان از دیدگاه اندیشه‌پردازان مخالف و موافق (مطالعه موردی اندیشه‌های شیخ فضل‌الله نوری و فتحعلی آخوندزاده)

**پنل دوم. مشروطه و نهادگرایی
آمفی تئاتر استاد ناصر کاتوزیان**

هیات ریسه پنل	
دکتر حسن حضرتی، دکترسیدمحمد قاری سیدفاطمی، دکتر جواد تقی زاده، دکتر محمدرضا مجتهدی، دکتر حسین ملکوتی هاشجین	
سخنران(ان)	عنوان مقاله
زینب امیدیان	پژوهشی درباره علل و عوامل عدم تشکیل مجلس سنا از سال ۱۲۸۵ ه.ش (مشروطه) تا سال ۱۳۲۸ ه.ش
سمانه تقی‌زاده چاری جواد تقی زاده مرتضی نجابت خواه	استقرار هیأت دولت در حقوق اساسی مشروطیت ایران
هادی حکیمی محمدتقی معبودی	نقش انقلاب مشروطیت ایران در شکل‌گیری قانون انجمن بلدیة
رضا رنجپور علیرضا کازرونی محمد باقر بهشتی عادل قربانی	تبیین نهادی دگرگونی‌های تاریخ اقتصادی در ایران معاصر (دوره مشروطیت تا ظهور رضاخان)
سید حسن شجاعی دیوکلائی	موانع تشکیل و تحقق وظایف مجلس شورای ملی اول برپایه قانون اساسی
ناصر صدقی یعقوب میرزایی	اندیشه قانون خواهی در «سیاحتنامه ابراهیم بیگ» زین العابدین مراغه‌ای
بیژن عباسی	جایگاه و محدودیت‌های انجمن‌های ایالتی و ولایتی یا استان و شهرستان در قانون اساسی و قوانین عادی دوره مشروطه
محمدرضا مجتهدی فائقه چلبی مرتضی قاسم آبادی فرزاد جنگجوی خراطا	ساختارهای اساسی ایران؛ مطالعه تطبیقی در قانون اساسی مشروطه و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
معصومه افتخاری	قانون اساسی مشروطه و انجمن‌های محلی نقش انجمن‌های رشت در انقلاب
حبیب پیریایی	تمرکز و توسعه سیاسی در دو مقطع مشروطه و انقلاب اسلامی

محمد رادمرد	نهادگرایی تاریخی و متمم قانون اساسی مشروطه
پروین علیزاده	دادرسی اساسی مشروطه ایرانی؛ تخیل یا واقعیت؟
صلاح قاسمیانی	تراژدی حقوقی فرجام انجمن‌های ایالتی و ولایتی مشروطه
محمد مظهری مهران مولوی	قانون اساسی مشروطه و انجمن‌های محلی

پنل سوم. مشروطه و هنجارگرایی
سالن جلسات دانشکده حقوق و علوم اجتماعی

هیات ریسه پنل	
دکتر وحید آگاه، دکتر غلامعلی پاشازاده، دکتر رجب ایزدی، دکتر سیدمجتبی واعظی، دکتر فردین مرادخانی	
سخنران(ان)	عنوان مقاله
وحید آگاه	تحلیل قوانین آزمایشی در حقوق اساسی ایران مشروطه
علی اکبر جعفری ندوشن	بررسی مبانی حقوقی تطورات قانون اساسی مشروطه
غلامرضا حاجی نوری	تأثیر متمم قانون اساسی مشروطیت و قانون اساسی جمهوری اسلامی بر قوانین موضوع رعایت حریم اشرافیت ساختمان‌ها
پیمان حکیم زاده خوبی	قانون اساسی مشروطه و رهیافت‌های حقوق تطبیقی
عباس شیخ الاسلامی	چالش‌های حقوقی و عملی قانون اساسی مشروطه
محمود شیخزاده	نقد و بررسی چالش‌های حقوقی قانون اساسی مشروطه
محمد علی عزتی محمد حسین صدیقی	حقوق اساسی و قوانین مشروطه
حبیب اله فاضلی	سیاست زبانی در گفتمان مشروطیت (با تأکید بر قانون اساسی و مصوبات مجلس اول مشروطه)
محمد رضا مجتهدی ولی شیرپور آیسان ایزدی	بررسی تطبیقی قانونگذاری از منظر حاکمیت قانون در دوره مشروطه و نظام جمهوری اسلامی ایران
فردین مرادخانی	تجربه‌های تدوین قانون اساسی در ایران قبل از انقلاب مشروطیت
محمد مسعودی‌نیا	بررسی خاستگاه نظارت بر قانون اساسی در حقوق ایران
سید حسین ملکوتی هشجین	قانون اساسی مشروطیت؛ وفاق سنت و مدرنیته
سمیه اسلامی	تحلیل تاریخی قانون اساسی مشروطه
محمد شفیعی فریبرز ارغوانی پیرسلامی	تحلیل تاریخی قانون اساسی مشروطه
محمد بیطرفان	مناقشه بر سر اصل دوم متمم قانون اساسی در انقلاب مشروطه ایران (۱۲۸۵-۱۲۸۷)
محمدجواد جعفری/ فراز جاوانه	مبانی اجتماعی و سیاسی قانون اساسی مشروطه

حاکمیت شرع و حاکمیت قانون در نظام حقوقی مشروطه	حمیدرضا حیدرپور ژیلا بزی تنها
قانون اساسی مشروطه، تنظیم قدرت و تفکیک قوا	نسیم خدا خواه
نقش آموزه‌های شیعی در عدالت خواهی نهضت مشروطه	محمد مهدی داداشی چکان حمید آشنا علی یوسفی ایدلو
تحلیل تاریخی قانون اساسی مشروطه	پژمان غفوری علی صنعتی پور
انقلاب مشروطه و تحولات حقوق محاسباتی	حمید قهوه چیان
تحلیل تاریخی قانون اساسی مشروطه	عثمان قولکی بهمن قلیکی میلان
قانون اساسی مشروطه و مساله مردم سالاری	مهران مولوی
نگاهی به چگونگی تدوین اولین قوانین اساسی ایران و ترکیه بعد از انقلاب مشروطیت در این دو کشور	حمید والا ئی

پنل چهارم. مشروطه و آزادی گرایي

آمفی تئاتر استاد محمدعلی موحد

هیات ریسه پنل	
دکتر عباس شیخ‌الاسلامی، دکتر آرین قاسمی، دکتر حسن فرهودی نیا، دکتر محمد مظهری، دکتر سیداحمد حبیب‌نژاد	
سخنران(ان)	عنوان مقاله
رضا اسلامی	مشروطیت و حقوق بشر: بررسی قانون اساسی مشروطه در شناسایی و تضمین حقوق و آزادی‌ها
مصطفی الماسی مهری سیاوشی	بررسی نقش و جایگاه مردم در قانون اساسی مشروطه
محمد باران زهی محمد ذاکر بایستی زهی	حقوق رفاهی در قانون اساسی مشروطیت
مهشید بشیری موسوی	قانون اساسی مشروطه، حقوق و آزادیها از منظر حقوق بین‌الملل
سید احمد حبیب نژاد زهرا عامری	نقد تحزب در بستر مشروطیت
ابوالفضل رنجبری په شیو خولیا	مبانی حقوق شهروندی در قانون اساسی مشروطیت
رضا سکوتی	حقوق اقلیت‌های دینی و مذهبی در قانون مشروطه اساسی
حسین فخر	حصر منتقدان: مصلحت یا مجرمیت
حسن فرهودی نیا	گذار مردم از مرحله "رعیتی" به شهروندی
سپنتا مجتهدزاده احمد رشیدی	ارزیابی حق بر آزادی تجمعات مسالمت آمیز در متمم قانون اساسی مشروطه با تکیه بر میثاق حقوق مدنی و سیاسی
محسن مدیر شانه چی	مشروطیت و تحزب: تحقق جامعه مدنی در پرتو احزاب سیاسی عصر مشروطه

محمد مظهری امیر بذل جو علیرضا ناصری	بررسی نظارت بر انتخابات مجلس شورای ملی در نظام حقوقی مشروطه
محمد اسماعیلی سمیه سادات هاشمی فریبا هاشمی	مطالبه حقوق اجتماعی مردم در پرتو نگاه کاریکاتورریست‌ها در دوران مشروطیت
شیوا بازرگان	موانع مشارکت سیاسی زنان در عصر مشروطه با تاکید بر قانون اساسی مشروطه
اسماعیل جعفری	قانون اساسی مشروطه؛ حقوق و آزادی‌ها
ابراهیم سبحانی	حقوق بشر و آزادی‌های بنیادین از منظر قانون اساسی مشروطه و متمم آن
سیدمهدی سجادی	تفسیر قانون اساسی در مشروطیت و دیوان عالی ایالات متحده آمریکا
ریحانه عامری	قانون اساسی مشروطه، حقوق و آزادی‌ها
مرتضی عبدی وحید خانی	بررسی تطبیقی جایگاه حقوق و آزادی‌های عمومی در قانون اساسی مشروطه و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
آرین قاسمی محمد شمعی	حق بر آزادی تجمع در قانون اساسی مشروطه
پریزاد کاوسی خسرقی	جایگاه اصل آزادی بیان نمایندگان مجلس قانونگذاری در پرتو اصل مصونیت پارلمانی با نگاهی بر قانون اساسی مشروطه ۱۲۸۵
عبداله نجاتی	حقوق و آزادی‌های فردی در قانون اساسی مشروطیت
محمد یوسف‌زاده داور درخشان	نسبت سنجی نقش دین در انتخابات آزاد، نگرشی بر قوانین اساسی مشروطه و جمهوری اسلامی ایران

۱۶:۳۰ الی ۱۷:۰۰ پذیرایی

قسمت چهارم. اختتامیه

۱۷:۰۰ الی ۱۸:۰۰

۱۰ دقیقه	دکتر حسن عظیم زاده رییس کانون وکلای دادگستری
۱۵ دقیقه	دکتر حسن حضرتی رییس دانشکده ادبیات دانشگاه تهران
۳۵ دقیقه	دکتر لعیا جنیدی معاونت حقوقی ریاست جمهوری